

MELISA BRODER

Ribe

Prevod sa engleskog

Ana Stefanović

Beograd

2020.

DERETA

Biblioteka
IN

Urednik izdanja
Aleksandar Šurbatović

Naslov originala
Melissa Broder
THE PISCES

Copyright © 2018 by Melissa Broder
This edition is arranged with DeFiore and Company Literary
Management, Inc. through Andrew Nurnberg Associates Sofia, Ltd.
Copyright © ovog izdanja *Dereta*

Nikolasu

Ovo se nikada nije dogodilo, ali uvek jeste.

– SALUSTIJE

1

Nisam više bila usamljena, ali opet, i jesam. Imala sam Dominika, sestrinog lisičara, dijabetičara, koji me je pratio od sobe do sobe, da bi se potom, nesvestan svoje težine, skljkao u moje krilo. Sviđao mi se njegov mesnati zadah, čiju užeglost on nije primećivao. Sviđala mi se toplota njegovog debelog stomaka i način na koji se uvijao kada je kenjao. Bilo je tako prisno skupljati vrele kese pune njegovih džinovskih govana. Pomišljala sam, ovakva ljubav ima smisla, to je muškarac za mene, to je pravi način.

Kuća na plaži bila je savremena staklena tvrđava, dovoljno praznjikava da me nimalo ne podseća na prethodnu. Mogla sam da nestanem, na dobar način: kao da nikada nisam ni postojala, što se razlikovalo od mog osećaja nestajanja koje sam imala cele jeseni, zime i proleća u vrelom, pretrpanom stanu u Finiksu, okružena podsetnicima na Džejmija i mene, gušeći se u onome što je moje. Postoje dobri i loši načini za nestajanje. Želela sam da više ne posedujem nikakve stvari.

Na terasi na spratu bežala sam od pakla sopstvenog smrdljivog bademantila i nosila jedan od svilenih kimonoa koje je moja sestra ostavila. Zaspala bih tamo svake večeri, pripita od belog vina, pod zvezdama Venisa, stopala ušuškanih pod Dominikovim stomakom, ne pripadajući ničem poznatom. Nisam osećala nikakav pritisak da zaspim, tako da sam, posle devet meseci nesanice, konačno uspevala da svako veče lagano utonem u san. Onda bih se u tri izjutra polako razbudila i dotumerala do kreveta sa posteljinom od egipatskog pamuka, bacajući noge veselo, prevrćući se i dodirujući sopstvenu kožu kao da sam stranac koji dodiruje nekog nepoznatog, ili grleći velika leđa psa ispred sebe, ne bih li na još osam sati umrla za svet. Možda sam čak bila i srećna.

A ipak, šetajući Bulevarom Abot Kini, jedne večeri pred kraj prve nedelje koju sam tamo provela, prolazeći pored izloga japijejskih radnji – svaka je bila zasebna četvrtasta bela galerija – videla sam dvoje ljudi, muškarca i ženu, možda u ranim dvadesetim, definitivno na prvom ili drugom sastanku, i znala sam da još nisam dobro. Nategnuto su diskutovali o tome gde će otići na jelo i piće, kao da je uopšte bilo važno. On je imao akcenat, čini mi se nemački, i bio je zgodan i jebozovan: kratka dečačka frizura, snažne ruke, adamova jabučica tako istaknuta da sam poželela da je posišem.

Žena je bila, kako bi rekli studenti sa Univerziteta Arizone gde sam radila kao bibliotekarka, *baterfejs*¹.

¹ *Butterface* (eng.) – žargonski izraz koji opisuje žensku osobu privlačnog tela, ali ružnog lica. (Sve napomene u tekstu su redakcijske).

Devet godina sam provela na Univerzitetu Sautvest Stejt, na dvostrukom programu doktorata iz književnosti i klasika. Nekako, nekim čudom, uprkos činjenici da još uvek nisam predala svoju disertaciju, nisu mi ukinuli finansiranje. U zamenu za trideset sati rada nedeljno u biblioteci, bila sam smeštena u jeftin stan van studentskog grada i primala sam godišnju stipendiju od dvadeset pet hiljada dolara. Trebalo je da radim na projektu obima knjige pod naslovom: „Akcentni jaz: Sapfine praznine kao suština“. Ove godine, usled moje sporosti, dodeljen mi je novi odborni savet u kom su bili šefovi Katedre za klasike i Katedre za engleski, tako da više nisam mogla da se provlačim.

U martu sam se sastala sa njima u pekari „Panera Bred“, gde su mi novosti saopštili uz panini sendviče – salata sa piletinom i bademom za šeficu Katedre za engleski u uskršnjem džemperu uflekanom kafom i salata od tunjevine za šefa Katedre za klasike, nosa otečenog od rozacee – da gotovu prvu ruku treba da predam do jesenjeg semestra ili će mi ukinuti finansiranje i biću izbačena. To me, zasad, nije uopšte ubrzalo.

Nije stvar bila u tome da više nisam bila strastvena prema Sapfo. Jesam, ili kao jesam, onoliko koliko možete biti strastveni prema bilo kome s kim živite već devet godina. Ali negde oko šeste godine sinulo mi je da je teza moje disertacije, i celo njeno postojanje, pogrešna. Totalna budalaština. Ali nisam znala kako da je popravim. Tako da sam je samo vozala.

Knjiga je funkcionisala na osnovi ideje da su akademici uvek pri čitanju Sapfine poezije pretpostavljali da

se radi o naratoru u prvom licu. Akademici su pomalo govornari i zapravo su mrzeli misteriju – gnušali su se svake nemogućnosti da popune praznine. Bili su žrtve, kao i svi mi ostali, načina na koji naš mozak funkcionira: svaki delić informacije pokušava da kategorizuje u nekakav obrazac. Hteli su da svet ima smisla. A ko nije? Tako da su, čitajući Sapfino delo, detalje koje su znali o njenom životu koristili za popunjavanje praznina. Ali to su radili pogrešno, kao psiholog koji, saznajući tri nebitne stvari o nečijem detinjstvu, veruje da sasvim poznaje tu osobu.

Moja knjiga zastupa tezu da veliki broj praznina u Sapfinom delu treba tumačiti kao da su namerne. Istina, Sapfo nije sama umetnula te praznine. One su nastale tekovinom vremena i prljavštine od 600. godine p. n. e. Zapravo, većina njenog dela je izgubljena, preživelo je samo 650 od deset hiljada stihova. Ali ja sam tvrdila da je mnogo bolje zamisliti da je ove praznine ostavila sama Sapfo nego popunjavati ih sa ono malo podataka koje smo imali o njenom životu, stvarajući tako nova značenja tih praznina u želji da istoriju učinimo svojom i, iznad svega, projektujući na njih naratora u prvom licu. Imala sam utisak da ćemo prestati da projektujemo stvari jedino ako praznine počnemo da čitamo kao namerna mesta u tekstu. Da treba da zaboravimo na to da li je bila lezbijka, ili je preferirala mlađe muškarce, ili bila hiperseksualac, biseksualac ili je imala brojne ljubavnike. Ako ćemo da pripisujemo značenja, hajde bolje da to uradimo sa onim čega u tekstu ima, a ne sa onim čega u tekstu nema.

Nažalost, ovaj predlog bio je kompletno đubre. Lično, imala sam vrlo složen odnos sa prazninom, šupljinom,

ništavilom. Ponekad sam samo želela da ga popunim, uplašena da će me u suprotnom živu pojesti ili ubiti. Ali ponekad sam žudela za kompletnim poništenjem u nje-mu – prelepo, nemo brisanje. Želja da se nestane. Tako je moja najveća krivica bila u tome što sam projektovala agendu. Znala sam to i upravo zato nisam gurala napred. Nisam bila sigurna da li to zna i moj odborni savet. Ali bila sam pred izbacivanjem tako da sam računala da je gov-njiva knjiga verovatno bolja opcija nego nikakva knjiga.

I tako sam nastavila da gacam po svemu tome, ne želeći da odustanem i nađem „pravi” posao, zapravo ni ne znajući šta bih drugo mogla da radim. Najveći deo vremena provodila sam u biblioteci, sa studentima, gde sam i čula za reči *baterfejs* i *braun beger*². Njima su opisivali žene koje imaju zgodno telo i neprivačno lice, a ova žena na Abot Kiniju je, po mom mišljenju, definitivno bila takva. Brzo sam prišla iza nje da je malo bolje osmotrim.

Kada je okrenula glavu da se obrati muškarcu, njen izraz lica je bio oštar i odrešit, nos i brada su istureno štrčali, ali lepa kosa i zgodno telo su je spasavali. Nosila je mali teget svileni šorts iz kog su joj pomalo izvirivali guzovi. Skoro da su vas terali da ih dodirnete. Sve što je govorila bilo je filtrirano kroz njenu svest o tome koliko joj zadnjica dobro izgleda, reči koje je izgovarala bile su samo pratna misao u poređenju sa veličanstvenošću koja se nalazila pri dnu tog šortsa. Skoro da je bila pokretni motor za jedan šorts i jednu zadnjicu. Nekako je poigrala hodajući trotoarom, zamahujući kosom.

² *Brown bager* (eng.) – žargonski izraz koji opisuje žensku osobu privlačnog tela, ali ružnog lica (kao i *butterface*).

Ni on nije bio bolji. Postavljao je glupa pitanja – „I, koliko dugo već živiš ovde?“, „Jel' ti se sviđa?“ – ali svako pitanje je bilo prilika da pokaže kako je zgodan. Zašto su se uopšte mučili razgovarajući? Ko je za sve to imao vremena? Zašto se jednostavno nisu jebali tu, napolju, nasred? Cela predstava je bila samo put do nečeg drugog. Bila je ništa.

Naravno, kad se uporedi sa većim ništavilom – prazninom, nedostatkom izričitog značenja života, činjenicom da niko od nas ne zna šta se ovde događa – bilo je bar nešto. Njihov trud da glupi restoran izgleda kao renomirani, diskutovanja o kombučki, veličanja prolaznog, šorts: sve to jeste bilo jedno jebi se upućeno praznini. Ili su možda ti detalji bili simptomatični za njihovu nesvest o ništavilu. Da li je ništavilo za njih bilo do te mere neprimetno da su im ove stvari mogle biti važne?

Da li iko može da bude potpuno nesvestan praznine? Zar nismo svi imali neku svest o njoj, bili bar okrznuti njom – možda samo jednom ili dvaput, kao recimo na sahrani nekog vrlo bliskog, pa kada krenete kući sa sahrane, i vaše postojanje na tren potpuno izgubi smisao. Ili možda u lošem tripu od pečuraka, u kom svi triperi okolo izgledaju kao da su od plastike. Da li na zemlji postoje ljudi koji nikada nisu ni za tren zastali i rekli: Šta je sve?

Nisam znala da li su ovo dvoje takvi ljudi, ali sam bila sigurna da ih u tom trenutku ne muči taj problem. Ako su ikada uopšte i osetili teskobu u vezi s tim zašto smo ovde ili ko smo, sada su je voljno i uspešno ignorisali. Ili su možda bili jednostavno glupi. O, slatki dar gluposti. Zavidela sam im.

Ali, zaista, znala sam da se sve svodilo na njen šorts. Svi odgovori su se nalazili u toj liniji zadnjice – ublažavanje svog straha, svog ništavila, svega nepoznatog, sve je pomračila ta linija zadnjice. Držala je do sebe u svemu tome. Jednostavno je postojala kao da je život lak. Ta linija zadnjice nije morala ništa ni da radi, a upravljala je celom predstavom. Sav dijalog je počinjao i završavao se oko nje. Pravac njihove večeri, njihova konverzacija i, na neki način univerzum, završavali su se tu. Mrzela sam ih.

Mrzela sam njihovu lakoću s kojom su sve radili. Mrzela sam to što nisu bili usamljeni, što se njihov osećaj za vreme tako mlitavo protezao kao da je nešto za igranje, kao da nikada neće postati prekasno, ni večeras, ni ikada u njihovom životu. Nisam znala koga sam prezirala više: muškarca ili ženu.

Melisa Broder
RIBE

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura
Sonja Milovanović

Korektura
Blum

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-293-4

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2020.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.111(73)-31

БРОДЕР, Мелиса

Ribe / Melisa Broder ; prevod sa engleskog Ana Stefanović. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2020 (Beograd : Dereta). – 349 str. ; 21 cm. – (Biblioteka In / [Dereta, Beograd])

Prevod dela: The pisces / Melissa Broder. – Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-293-4

COBISS.SR-ID 283029004